

**GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW
ALKOHOLOWYCH ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII
W GMINIE WIETRZYCHOWICE NA 2025 ROK**

I. Wprowadzenie i analiza prawna:

- Gminy Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2025 stanowi element lokalnej strategii w zakresie profilaktyki oraz minimalizacji szkód społecznych i indywidualnych wynikających z używania alkoholu i narkotyków. Program określa kierunki podejmowania działań w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, wskazuje podmioty odpowiedzialne za ich realizację, określa źródła finansowania tych zadań, przedstawia również zadania własne gminy wynikające z:
 - Ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi;
 - 1) Ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii;
 - 2) Ustawy z dnia 11 września 2015 1994 roku o zdrowiu publicznym.

W programie ujęto także działania mające na celu przeciwdziałanie przemocy domowej, o czym mowa w Ustawie z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz.U. z 2024 r. poz.1673).

Zadania i sposoby realizacji określone w programie na 2025 rok dostosowane są do potrzeb lokalnych i możliwości prowadzenia określonych form pracy w oparciu o posiadane zasoby instytucjonalne i osobowe oraz ewentualną pomoc merytoryczną i materialną ze strony podmiotów zewnętrznych – jednostek samorządowych, organizacji, instytucji i osób fizycznych. Kluczowym elementem programu jest podejmowanie działań z zakresu przeciwdziałania alkoholizmowi oraz przeciwdziałania narkomanii. Trzecim obszarem, obok problemów związanych z nadużywaniem alkoholu oraz korzystaniem z narkotyków czy substancji psychoaktywnych, objętym niniejszym programem jest przeciwdziałanie

uzależnieniom behawioralnym. Pojęcie uzależnień behawioralnych obejmuje wszelkiego rodzaju uzależnienia od określonych zachowań, czyli uzależnienia związane z wykonywaniem jakiejś czynności. Pojęcie to jest na tyle szerokie, że w niniejszym programie ograniczono się do zachowań dotyczących najbardziej zagrożoną kategorią osób, czyli dzieci i młodzież. Wśród tych uzależnień największy zakres i najbardziej powszechne wydają się być zachowania związane z korzystaniem z komputerów, tabletów, smartfonów oraz innego tego rodzaju urządzeń związane z tym uzależnienie od internetu.

II. Diagnoza:

Gmina z racji dysponowania wiedzą o problemach swoich mieszkańców oraz o dostępnych zasobach, może przedsięwziąć środki zaradcze oraz naprawcze skierowane do społeczności. Działania te są ujęte w Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii. Zadania określone w programie inicjowane są i realizowane przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz inne instytucje zajmujące się tą dziedziną, w szczególności Gminny Zespół Interdyscyplinarny.

Alkoholizm, narkomania i przemoc domowa są problemami społecznymi, które powodują szkody we wszystkich sferach życia człowieka. Wpływają negatywnie na poczucie bezpieczeństwa społecznego, ogólny stan zdrowia, relacje rodzinne i międzyludzkie, a także zdolność do konkurencji na rynku pracy. Wśród przyczyn popadania w alkoholizm zasadniczą rolę odgrywają uwarunkowania społeczne, nieprawidłowe wzorce rodzinne, brak celów życiowych i utrata zatrudnienia. Szerzeniu się narkomanii sprzyja natomiast coraz większa powszechność i dostępność środków odurzających, panująca moda na ich zażywanie, chęć poszukiwania nowych wrażeń i doznań oraz traktowanie narkotyków jako środków umożliwiających ucieczkę od trudności życia codziennego, rozładowanie stresu i konfliktów. Przemoc domowa jest z kolei problemem mającym często swoje źródło w uzależnieniach i ubóstwie. Jej ofiarami są niejednokrotnie osoby słabe fizycznie, psychicznie, o niskim poczuciu własnej wartości, zależne od sprawcy. Na ogół są to kobiety i dzieci, rzadziej osoby niepełnosprawne, starsze i chore.

Wyniki badania wśród dorosłych mieszkańców gminy wskazują, że najbardziej zauważalnym problemem w ich środowisku lokalnym jest nadużywanie napojów alkoholowych.

Problem narkomanii i uzależnienia od nikotyny w opinii badanych jest niewielki. Wśród uczniów szkoły podstawowej zaobserwowano, że sięganie po alkohol, papierosy, substancje psychoaktywne wzrasta wraz z wiekiem. Większość nie miała kontaktu z alkoholem, papierosami czy substancjami psychoaktywnymi. Kilkanaście uczniów wskazało, że istotnym problemem występującym w środowisku jest przemoc. Najczęściej spotykaną formą przemocy jest agresja słowna, ośmieszanie i wulgaryzmy i tych form przemocy najczęściej osobiście doświadczyło najwięcej uczniów. Potwierdzono również przypadki, w których osobiście doświadczyli cyberprzemocy, poprzez zrobienie zdjęcia lub nakręcenie filmu wbrew ich woli. Wiele uczniów deklaroowało zawieranie znajomości przez Internet.

Na podstawie wniosków i rekomendacji przedstawionych w diagnozie zasadne jest podejmowanie działań mających na celu eliminację potencjalnych zagrożeń związanych z nadużywaniem napojów alkoholowych, wyrobów nikotynowych, substancji psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych.

Ważne jest realizowanie programów profilaktycznych i edukacyjnych na terenie gminy, które swoim zasięgiem obejmują różne grupy mieszkańców. Istotne jest podnoszenie świadomości w zakresie zdrowotnych konsekwencji nadużywania alkoholu, substancji psychoaktywnych. Planowane działania powinny polegać na dostarczaniu informacji o możliwych formach wsparcia dla osób poszukujących pomocy oraz funkcjonujących w tym zakresie instytucjach. Działania te powinny mieć charakter długofalowy i różnorodny.

III. Zadania Gminnego Programu:

1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacji dla osób uzależnionych od alkoholu, narkotyków i innych środków uzależniających poprzez:

Podejmowanie przez Gminną Komisję ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych czynności związanych z przyjmowaniem i realizacją wniosków o zastosowanie leczenia odwykowego względem osób podejrzanych o nadużywanie alkoholu w szczególności:

- przeprowadzanie rozmów zmierzających do objęcia leczeniem osób uzależnionych,

- przyjmowanie wniosków dotyczących kierowania osób uzależnionych na leczenie odwykowe,
- współpracę pomiędzy instytucjami i organizacjami zajmującymi się pomocą socjalną, materialną, medyczną, prawną i psychologiczną, w tym m. in.: z Policją, Ośrodkiem Pomocy Społecznej, Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną, sądem, kuratorami sądowymi, pedagogami szkolnymi,
- nawiązywanie współpracy z placówkami leczenia odwykowego w zakresie wczesnej diagnozy i krótkiej interwencji,
- udzielanie wsparcia i pomocy osobom dotkniętym przemocą domową,
- finansowanie kosztów opinii biegłych w przedmiocie uzależnienia, kosztów sądowych o wszczęcie postępowania oraz kosztów opłaty kancelaryjnej za wydanie odpisu postanowień.
- finansowanie prelekcji skierowanych do rodziców i uczniów szkoły podstawowej w Wietrzychowicach z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy.

2. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą domową poprzez:

- współpraca z Zespołem Interdyscyplinarnym i współrealizacja założeń Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej,
- kontynuowanie działań podejmowanych przez Gminną Komisję ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wynikających z Ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- prowadzenie i finansowanie działalności istniejących świetlic przy zastosowaniu różnych form i metod pracy z dziećmi i młodzieżą (konkursy, zajęcia i rozgrywki sportowe, grupy zainteresowań, rajdy rowerowe, wycieczki, dyskoteki, ogniska, festyny, pikniki rodzinne, programy profilaktyczne połączone z olimpiadą wiedzy w zakresie uzależnień),

- finansowanie zakupu nagród, artykułów biurowych, spożywczych, sprzętów sportowych, materiałów informacyjno-edukacyjnych, niezbędnych do realizacji szkoleń, zajęć, konkursów, zawodów sportowych i innych imprez o tematyce ściśle powiązanej z problemem uzależnień, profilaktyki i zdrowego stylu życia,
- wspomaganie realizacji funkcji opiekuńczo-wychowawczej poprzez dofinansowanie Placówki Wsparcia Dziennego dla Dzieci i Młodzieży w Jadownikach Mokrych,
- pokrywanie rachunków za Internet w świetlicach środowiskowych,
- poprawa bazy istniejących świetlic profilaktycznych, finansowanie rozwoju bazy sportowo-rekreacyjnej,
- doskonalenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej z uwzględnieniem procedury Niebieskiej Karty, współpraca z Zespołem Interdyscyplinarnym d/s Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz współpraca z GOPS.

3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz działalności szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych przeciwdziałaniu narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo – wychowawczych i socjoterapeutycznych poprzez:

- zakup, organizowanie i realizowanie programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży, po uzgodnieniu z pedagogiem szkolnym, zakup przedstawień teatralnych, podejmowanie działań o charakterze edukacyjnym przeznaczonych dla rodziców, dzieci uczestniczących w programach – wywiadówki profilaktyczne, warsztaty dla nauczycieli,
- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w szczególności dla dzieci i młodzieży, współpraca i współfinansowanie działań podejmowanych w tym zakresie przez szkoły, stowarzyszenia, świetlice profilaktyczno-wychowawcze, dofinansowanie imprez i uroczystości o charakterze okazjonalnym, zakup materiałów i sprzętu do wyżej wymienionych zajęć, imprez i uroczystości oraz konkursów,
- zakup i rozpowszechnianie plakatów, ulotek, broszur, poradników o treściach edukacyjnych na temat przemocy domowej, profilaktyki antynikotynowej i innych środków uzależniających,

- szkolenie sprzedawców napojów alkoholowych oraz podejmowanie działań kontrolnych i interwencyjnych, mających na celu ograniczenie dostępności napojów alkoholowych
- i przestrzeganie zakazu sprzedaży napojów alkoholowych osobom nieletnim i nietrzeźwym oraz sprzedaży wyrobów tytoniowych młodzieży do lat 18,
- organizowanie wypoczynku letniego i zimowego dla dzieci i młodzieży z rodzin dotkniętych problemem alkoholowym i znajdujących się w trudnej sytuacji finansowej,
- udział w ogólnopolskich regionalnych kampaniach edukacyjnych, na tematy związane z profilaktyką problemów alkoholowych i innych uzależnień oraz przemocy.
- Szkolenia członków GKRPA w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.

4.Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służących rozwiązywaniu problemów alkoholowych poprzez:

- współpracę ze stowarzyszeniami trzeźwościowymi i abstynenckimi, organizacjami społecznymi, szkołami, Zakładami Opieki Zdrowotnej, Kościołami, klubami sportowymi, Gminnym Centrum Kultury, Domem Pomocy Społecznej z zakresie organizacji czasu wolnego dzieci i młodzieży promowanie zdrowego, trzeźwego stylu życia, poprzez organizowanie konkursów, zawodów i innych imprez mających na celu kształtowanie postaw i osobowości u dzieci i młodzieży, z uwzględnieniem diagnozy problemów alkoholowych – zakup nagród, dofinansowanie i organizacja w/w imprez,
- nawiązanie współpracy poprzez zatrudnienie na umowę zlecenie specjalisty w zakresie psychoterapii uzależnień,
- pomoc finansowa na rzecz instytucji, stowarzyszeń, które realizują zadania z elementami profilaktyki realizujących poszczególne elementy programu, w tym na rzecz Ośrodka Opiekuńczo-Rehabilitacyjnego na rzecz Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej w Jadownikach Mokrych,
- udzielanie wsparcia policji, tym wsparcia finansowego i rzeczowego w celu zapewnienia skutecznych działań na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz innych uzależnień, a także w sprawach w zakresie stosowania procedury „Niebieskiej Karty”,

- współpraca z Zespołem Interdyscyplinarnym ds. przeciwdziałania przemocy domowej.

5. Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i art. 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego, w tym:

- podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów powołanej ustawy (art. 18 ust. 8), sankcjonujących ograniczenia (zakazy) reklamy i promocji napojów alkoholowych (art. 13) na terenie Gminy,
- podejmowanie interwencji w przypadku stwierdzenia naruszenia przepisów ustawy, dotyczących zakazu sprzedaży i podawania napojów alkoholowych, osobom objętym ustawowym zakazem w tym zakresie (art. 15),
- występowanie przed Sądem w charakterze oskarżyciela publicznego, w sytuacji złamania powyższych norm prawnych.

6. W zakresie uzależnień behawioralnych:

a) Rozpowszechnianie wiedzy dotyczącej problematyki uzależnień behawioralnych poprzez:

- organizację spotkań z specjalistami w zakresie uzależnień behawioralnych w szkołach,
- prowadzenie kampanii edukacyjnych mających na celu informowanie dzieci i młodzież o konsekwencjach nadmiernego korzystania z komputerów oraz innych podobnych urządzeń oraz ich wpływie na zdrowie, w tym zdrowie psychiczne.

b) Prowadzenie lub dofinansowanie szkolnych oraz pozaszkolnych zajęć sportowych i rekreacyjnych, w tym:

- wspieranie działań lokalnych klubów sportowych oraz stowarzyszeń i fundacji organizujących zajęcia sportowe i rekreacyjne,
- wspieranie działań podmiotów prowadzących zajęcia artystyczne, taneczne lub hobbystyczne,
- wspieranie programów i przedsięwzięć profilaktycznych realizowanych na rzecz dzieci i młodzieży,

- wspieranie inicjatyw lokalnych zmierzających do organizacji dla dzieci i młodzieży alternatywnych form spędzania wolnego czasu,
- tworzenie warunków do rozwoju lokalnej turystyki rowerowej,
- organizowanie w okresie ferii zimowych i wakacji letnich różnych form stacjonarnego oraz wyjazdowego wypoczynku dla dzieci i młodzieży,
- tworzenie miejsc rekreacyjno – sportowych przeznaczonych dla dzieci i młodzieży.

IV. Realizatorzy programu oraz finansowanie programu:

1. Nadzór nad realizacją programu sprawuje Rada Gminy Wietrzychowice poprzez Komisję Oświaty, Kultury, Zdrowia i Spraw Społecznych.
2. Realizatorem programu w imieniu Wójta Gminy Wietrzychowice jest Przewodnicząca Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
3. W realizacji programu uczestniczy Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, zgodnie z przepisami Ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz aktami wykonawczymi do Ustawy, która sporządza raport z realizacji Programu i przekłada go Radzie Gminy do dnia 30 czerwca roku następującego po roku, którego dotyczy raport.
4. Głównym źródłem finansowania Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na terenie Gminy Wietrzychowice są środki finansowe budżetu Gminy Wietrzychowice pochodzące z opłat za wydawanie zezwolenia na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych wnoszonych przez podmioty prowadzące taką działalność, dofinansowania projektów biorących udział w konkursach, a także innych wpływów od osób prawnych i fizycznych.

V. Adresaci programu:

Adresatami Programu są wszyscy mieszkańcy gminy Wietrzychowice, a w szczególności dzieci i młodzież, rodzice, opiekunowie i wychowawcy, seniorzy, konsumenci i sprzedawcy napojów alkoholowych, osoby pijące w sposób ryzykowny, szkodliwy, oraz osoby uzależnione, rodziny osób z problemem alkoholowym, kobiety w ciąży, uczestnicy ruch

drogowego, pracownicy podmiotów zajmujący się zawodowo lub służbowo profilaktyką i rozwiązywaniem problemów uzależnień. W zakresie przeciwdziałania uzależnieniom behawioralnym program adresowany jest przede wszystkim do dzieci i młodzieży. Działania objęte programem koncentrują się na uzależnieniach od Internetu oraz urządzeń takich, jak komputery, tablety, smartfony itp.

VI. Zasady wynagradzania:

1. Członkom Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych za wykonywane czynności przysługuje wynagrodzenie, które ustalone jest procentowo do minimalnego wynagrodzenia za pracę określonego odrębnymi przepisami i wynosi:
 - za udział w posiedzeniu Komisji dla Członka Komisji - 6 % minimalnego wynagrodzenia,
 - za udział w posiedzeniu Komisji dla Przewodniczącego Komisji - 14 % minimalnego wynagrodzenia, a udział w kontroli placówki prowadzącej sprzedaż napojów alkoholowych w ramach zespołu kontrolnego, za każdą placówkę - 1,5 % minimalnego wynagrodzenia.

2. Warunkiem wypłaty wynagrodzenia, o którym mowa w pkt. 1 jest:
 - potwierdzenie udziału w posiedzeniu Komisji własnoręcznym podpisem na liście obecności,
 - przedstawienie przez zespół kontrolny protokołów z kontroli placówek prowadzących sprzedaż napojów alkoholowych (z każdej placówki odrębny protokół).

3. Członkom Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przysługuje zwrot kosztów podróży służbowych. Zwrot kosztów podróży odbytych w celu udziału w szkoleniach, naradach, seminariach itp. następuje po przedłożeniu rachunku odpowiednio wg zasad rozliczania kosztów podróży służbowych na terenie kraju dla pracowników państwowej lub samorządowej jednostki sfery budżetowej.

Przewodnicząca GKRPA

w Wietrzychowicach

Danuta Marek